

Maatschappelijke antennes en kritische raden

Cultuur in Beeld 2015

door [Marceline Loudon](#) | 13 mrt 2016 |

In deze tijd van vernieuwing en professionalisering binnen de cultuursector, is het noodzakelijk om het toezicht te monitoren. Wat gaat er goed? En waar liggen de verbetermogelijkheden? Met die insteek deden Cultuur+Ondernemen en de Nederlandse Vereniging Toezicht Cultuur (NVTC) in 2015 onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van bestuur en toezicht binnen de cultuursector in vervolg op de nulmeting in 2014. De rapportage van dit onderzoek verschijnt in het voorjaar van 2016, maar tijdens de workshop

'Cultuur in Beeld 2015' werd alvast een tipje van de sluier gelicht.

Op basis van de eerste observaties hebben Marceline Loudon, projectleider Governance bij Cultuur+Ondernemen en Sandra Boer, bestuurslid NVTC, voor twee onderwerpen een aantal vragen geformuleerd om met de aanwezigen tijdens de workshop te bespreken. Geen presentatie maar een levendige discussie waar de deelnemers (bestuurders, toezichthouders, directeuren en medewerkers van culturele instellingen uit het hele land) in razend tempo met elkaar van gedachten wisselden. We vatten de besproken onderwerpen samen:

Evaluatie van de leden van het bestuur of de raad van toezicht

Evaluatie van de eigen raad van toezicht of het bestuur lijkt makkelijk, maar wordt nog lang niet altijd opgepakt. Twee dilemma's kwamen in dit korte tijdsbestek al naar voren. Tijdens de discussie gingen we dieper in op het werken met een raad van toezicht. Directeuren met executieve verantwoordelijkheid (met andere woorden, bestuurder zijn) ervaren regelmatig dat toezichthouders niet goed weten wat hun rol is. Wat betekent het om goed toezicht te houden? Soms blijkt het nog erg moeilijk om klankbord te zijn zonder op de stoel van de directeur-bestuurder te gaan zitten. Daarnaast blijkt dat men zeer relatiegedreven is. Leden hebben de neiging elkaar vriendschappelijk te bejegenen en (on)voldoende kritisch te zijn naar elkaar. Het is in de praktijk lastig om vanuit een informele relatie – het old boys network – om te schakelen naar een professionele insteek waarin je elkaar ook kritisch moet bevragen. Je zou een raad van toezicht moeten samenstellen via sollicitaties in plaats van uit je bestaande netwerk. De winst zit in de afstand naar elkaar. Uiteindelijk gaat het om het belang van de organisatie en hoeft je niet aardig gevonden te worden. Één van de deelnemers aan de workshop had bewust gekozen voor toezichtfuncties buiten haar woon/werkgebied.

Maatschappelijke antenne

Uit het onderzoek blijkt dat het hebben van een 'maatschappelijke antenne' van groot belang wordt geacht voor leden van een raad van toezicht of bestuur. Maar tijdens de workshop werd ook direct duidelijk dat de maatschappelijke antenne als begrip of als thema nog echt in de kinderschoenen staat. Voor de meeste deelnemers was het ook de eerste keer dat dit thema zo expliciet op tafel kwam. Twee beschrijvingen sprongen eruit: het moet een criterium zijn bij de werving én de selectie van leden voor een bestuur of raad van toezicht. Daarbij gaat het ook om bewustzijn van de bredere maatschappelijke omgeving waarin een culturele instelling opereert.

De maatschappelijke antennes moeten verankerd zijn in de samenstelling van bestuur en toezicht. Diversiteit levert daaraan een belangrijk aandeel. Zonder een diverse samenstelling ligt het gevaar van tunnelvisie op de loer. En zonder antenne loop je het risico dat er onvoldoende naar de context wordt gekeken waarin de organisatie functioneert. Neem niet teveel mensen uit 'dezelfde hoek' in je raad van toezicht. Het is ook te overwegen om kunstenaars of artistiek deskundigen op te nemen in je bestuur of raad van toezicht. Zij kunnen op een ander niveau meepraten over het artistieke beleid. Wat betekent het bewustzijn van je omgeving? Van belang is om te weten wat reuring kan veroorzaken en daar alert op te zijn. Ook is het belangrijk om kansen en bedreigingen tijdig te zien en de relatie kunnen leggen met cultureel beleid. Goed geïnformeerd zijn over wet- en regelgeving is noodzakelijk in het kader van je voortbestaan als organisatie.

Meer informatie? Kijk eens op www.governancecodecultuur.nl; www.cultuur-ondernemen.nl en www.nvtc.nl.

Dit artikel is een verdieping van de presentatie op Cultuur in Beeld, congres in Den Haag op 14 december jl. MMNieuws selecteerde een aantal presentaties en vroeg deze nader uit te werken. Voor een breed verslag van het hele congres!

Video voor verdere verdieping op dit onderwerp, toegevoegd door de redactie MMNieuws:

#SON12: Jos Poortvliet – Open Governance done right: creating rules without ruling from newthinking on Vimeo.

Twitter 0
LinkedIn 0
E-mail 1

Biografie | **Laatste bijdragen**

Marceline Loudon
 Projectleider op Cultuur+Ondernemen

Projectleider <http://www.cultuur-ondernemen.nl>, Governance Code Cultuur, bestuurder cultuur, leerwerkplekken sectorplan cultuur, <http://www.bbvanburen.nl> Specialisaties: governance, netwerken, faciliteren, organiseren, kennismanagement, kwaliteitsmanagement.

Nummer/Dossier:

Bibliotheken en Cultuur in Beeld

Nummer/Dossier:

- Bibliotheken en Cultuur in Beeld
- Creatieve industrie
- Leiderschap in de culturele sector
- Maatschappelijke relevantie en burgerschap
- Media
- Voorjaar 2015

Zoek een artikel

Zoeken

Artikel Categorieën

- Algemeen
- Beleid
- Communicatie
- Cultuureducatie
- Fondsenwerving
- Maatschappij
- Management
- Marketing
- Media
- Onderzoek
- Opinie
- Organisatie
- Politiek
- Redactioneel